

Öndunarfærasýkingar

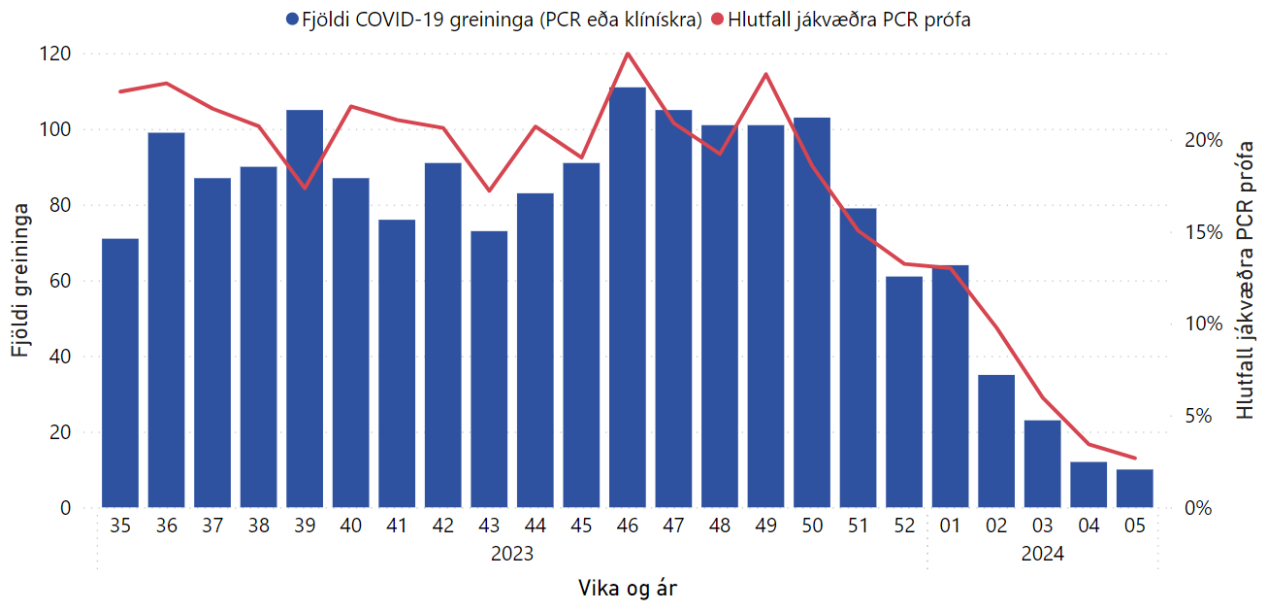
Vika 5

29. janúar – 4. febrúar 2024

Embætti landlæknis
Sóttvarnalæknir

COVID-19 (SARS-CoV-2)

Greiningum á COVID-19 fer áfram fækkandi. Í fimmtu viku ársins 2024 greindust 10 einstaklingar með COVID-19 (með PCR-prófi eða klínískri greiningu). Hlutfall jákvæðra PCR-prófa af heildarfjölda prófa var tæp 3% í viku 5 (mynd 1).

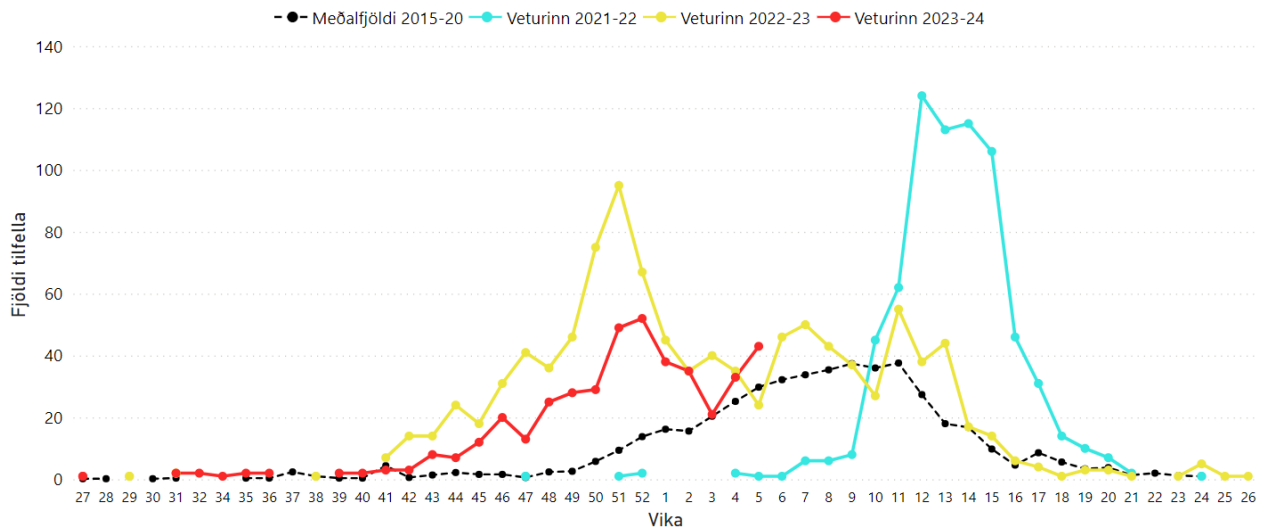

Mynd 1. Vikulegur fjöldi einstaklinga sem greindist með COVID-19, annaðhvort með PCR-prófi eða klínískri greiningu (vinstri ás), og hlutfall jákvæðra COVID-19 PCR-prófa af heildarfjölda prófa (hægri ás) veturinn 2023–2024 (frá viku 35 2023, um mánaðamótin ágúst–september).

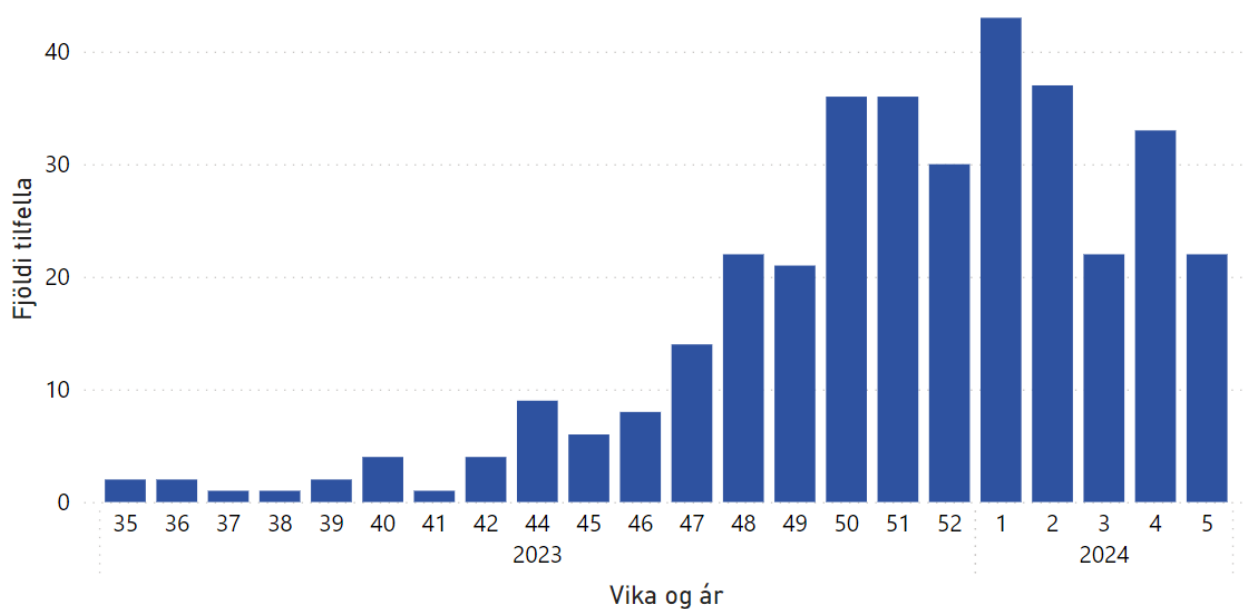
Inflúensa

Greiningum á **staðfestri inflúensu** (greining með PCR-prófi) fór fækkandi frá áramótum en fjöldinn hefur aukist á undanförunum tveimur vikum. Í fimmtu viku ársins 2024 greindust 43 einstaklingar með staðfesta inflúensu (mynd 2). Af þeim greindust 25 manns með inflúensustofn A (H1)pdm09 og 18 með inflúensustofn A (H3).

Klínískum greiningum á inflúensu eða „flensu“ (greiningar læknis án rannsóknar með PCR-prófi) hefur hefur fækkað frá upphafi ársins 2024 þó sveiflur hafi verið á milli vikna (mynd 3).

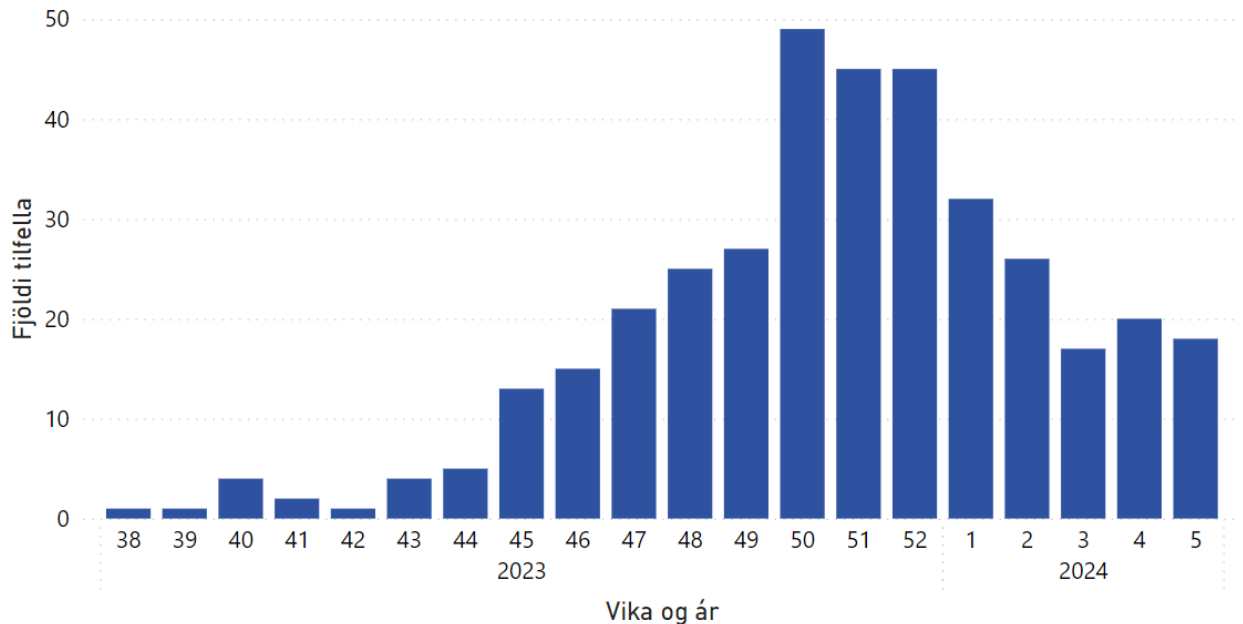
Mynd 2. Fjöldi einstaklinga með staðfesta inflúensu eftir vikum veturinn 2023–2024 og síðastliðin tvö flensutímabil samanborið við meðaltal síðustu fimm flensutímabila þar á undan (2015–2020). Athugið að veturinn 2020–2021 greindist ekkert tilfalli af inflúensu.

Mynd 3. Vikulegur fjöldi klínískra greininga á inflúensulíkum einkennum veturinn 2023–2024.

RSV og aðrar öndunarfærasýkingar

Greiningum á **RS-veirusýkingu (RSV)** hefur fækkað frá áramótum. Í viku 5 greindust 18 manns með RSV (mynd 4), þar af sex börn undir eins árs aldri. Af öndunarfæraveirum, öðrum en influensu og RSV, greindust flestir í viku 5 með rhinoveirum (kvef) eða aðrar tegundir kórónuveira en SARS-CoV-2. Frekari upplýsingar um greiningar á öndunarfæraveirum má sjá á [vef sýkla- og veirufraeðideildar Landspítala](#) (undir veirugreiningar).

Mynd 4. Vikulegur fjöldi greindra RS-veirusýkinga veturinn 2023–2024.

Mislingar og hettusótt

Í fimmtu viku ársins 2024 **greindist eitt tilfelli af mislingum**, það fyrsta hér á landi síðan árið 2019. Mislingar eru bráðsmitandi skæður veirusjúkdómur sem smitast með úðasmiti frá öndunarvegi. Algengast er að smitaðir einstaklingar fái einkenni 10–12 dögum eftir smit en einkenni geta komið fram 1–3 vikum eftir smit. Þau sem hafa verið bólusettt fyrir mislingum eða fengið mislinga áður smitast mjög ólíklega en ef það gerist eru einkenni oftast væg. Óbólusettir eru hins vegar í áhættu fyrir smiti og alvarlegum veikindum og fylgikvillum. Bólusetning gegn mislingum er örugg og veitir langtímavörn gegn sjúkdómnum. Sjá frekari upplýsingar um mislinga á [vef embættis landlæknis](#).

Í viku 5 greindist einnig eitt tilfelli af **hettusótt**, það fyrsta héraðs síðan árið 2020. Hettusótt er bráð og mjög smitandi veirusýking sem leggst oftast á börn en fullorðna. Veikindi eru yfirleitt ekki mikil og ganga fljótt yfir en sýkingin getur valdið alvarlegum fylgikvillum sérstaklega hjá unglingum og fullorðnum. Einstaklingar sem eru óbólusettir eða hafa ekki fengið hettusótt áður geta smitast af hettusótt. Þau sem fá hettusótt fá hana yfirleitt aðeins einu sinni á ævinni. Sjá frekari upplýsingar um hettusótt á [vef embættis landlæknis](#).

Bólusetning með bóluefninu MMR sem gefið er við 18 mánaða og 12 ára aldur, sem hluti af almennum barnabólusetningum, gefur mjög góða vörn gegn mislingum, hettusótt og rauðum hundum.

Tilmæli um bólusetningu gegn mislingum, hettusótt og rauðum hundum ([bóluefni MMRvaxPro](#)):

- Börn sem eru á komin á tíma fyrir bólusetningu með MMR bólusetningu (18 mánaða eða eldri með engan fyrri skammt og 12–17 ára með einn eða engan fyrri skammt).
- Börn 6–18 mánaða sem stendur til að ferðist út fyrir landsteinana á næstu vikum. Sjá einnig [frétt á vef embættis landlæknis](#). Athugið að fyrir börn yngri en 12 mánaða er mælt með öðrum skammti 18 mánaða (og 12 ára).
- Fólk á leið í ferðalög, fætt hérlendis 1975–1987 sem á ekki skráða MMR bólusetningu eða fætt erlendis og veit ekki hvort hefur fengið mislinga né bólusetningu.
- Fólk á leið í ferðalög, fætt 1988–2022 sem ekki hefur verið bólusett skv. [Íslenskri áætlun um almennar bólusetningar](#) og á ekki gögn um bólusetningu erlendis.

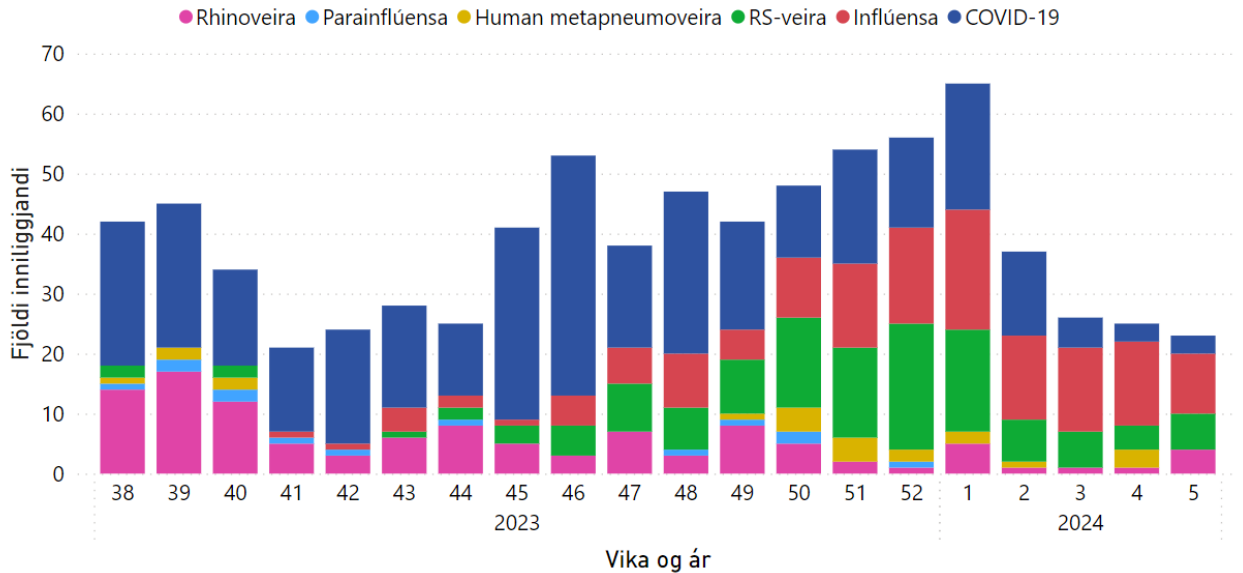
Þau sem eru ekki viss hvort falli undir tilmæli eða hafa aðrar spurningar geta leitað til heilsugæslu, netspjall Heilsuveru eða hringt í símanúmerið 1700.

Mælum ekki með bólusetningu gegn mislingum, hettusótt og rauðum hundum fyrir þá sem eru fæddir fyrir 1970 en almennar **frábendingar** eru:

- Börn yngri en 6 mánaða gömul.
- Barnshafandi einstaklingar.
- Ónæmisbældir einstaklingar – ef vafi þarf að ráðfæra sig við sinn lækni.
- Gelatínofnæmi.

Innlagnir á sjúkrahús

Fjöldi einstaklinga sem greinist með öndunarfaraveirusýkingu í eða við innlögn á Landspítala í viku hverri hefur fækkað frá áramótum. Í viku 5 voru 23 einstaklingar inniliggjandi með eina af þeim sex algengustu öndunarfaraveirusýkingum sem greinast á spítalanum. Af þeim voru 10 manns með inflúensu, þar af eitt barn undir eins árs aldri og sjö einstaklingar 65 ára eða eldri. Sex einstaklingar greindust með RSV, þar af eitt barn undir eins árs aldri. Þrjú einstaklingar greindust með COVID-19, þar af eitt barn undir eins árs aldri (mynd 5). Einstaklingur sem greindist með mislinga í viku 5 var lagður inn á Landspítala vegna veikinda sinna.

Mynd 5. Fjöldi innlagðra einstaklinga með öndunarferasýkingar veturinn 2023–2024. Gögn frá Landspítala.

Samantekt

Fjöldi innlagðra einstaklinga með öndunarferaveirusýkingu á Landspítala í viku hverri hefur fækkað frá áramótum. Fjöldi greininga COVID-19 og RSV hefur einnig farið fækkandi frá áramótum en fjöldi inflúensugreininga, sem jókst fram að áramótum, hefur síðan sveiflast milli vikna. Langflest greind tilfelli af inflúensu þennan veturinn hafa, enn sem komið er, verið af inflúensustofni A. Í fimmtu viku ársins greindist eitt tilfelli af mislingum hérlandis, það fyrsta frá árinu 2019, ásamt einu tilfelli af hettusótt, því fyrsta frá árinu 2020. Einstaklingurinn með mislinga var lagður inn á sjúkrahús vegna veikindanna.

Staðan í Evrópu

Enn er mikið um öndunarferasýkingar í Evrópu og mest ber á inflúensu samanborið við COVID-19 og RSV. Inflúensutilfellum fer fjölgandi þegar á heildinar er litið. Mest greinist af inflúensustofni A(H1)pdm09. Fjöldi greininga á COVID-19 og RSV virðist vera á niðurleið í flestum löndum. Í vetur hefur borið á **aukningu á greindum öndunarferasýkingum af völdum *Mycoplasma pneumoniae***. Greiningar á mislingum **júkust margfalt í Evrópu á árinu 2023** eftir fá tilfelli á tímum COVID-19 faraldursins. Stórir faraldrar hafa brotist út, m.a. í Bretlandi. **Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO)** hefur vakið athygli á þessu. Sjá frekari upplýsingar um stöðuna í Evrópu **á vef Sóttvarnastofnunar Evrópusambandsins (ECDC)**.

Sóttvarnir

Full ástæða er til að sinna persónulegum sóttvörnum til að draga úr líkum á að smitast og á að smita aðra. Við minnum öll á að:

- Fylgja tilmælum um bólusetningar.
- Halda sig til hlés í veikindum.
- Forðast umgengni við ung börn og aðra viðkvæma ef með einkenni.
- Hylja nef og munn við hósta og hnerra.
- Sinna reglulegum handþvotti.
- Nota grímu við ákveðnar aðstæður eins og á heilbrigðisstofnunum þ.m.t. biðstofum.
- Lofta út.

